

Nr 7**Socialförsäkringsutskottets betänkande med anledning av motioner om vissa yrkesskadeförsäkringsfrågor****Motionerna**

I detta betänkande behandlas

motionen 1975:203 av fru Nordlander m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om utarbetande av förslag till sådan ändring i yrkesskadeförsäkringslagen, att stafylokockinfektioner för all sjukhuspersonal klassas som yrkessjukdom,

motionen 1975:761 av fru Skantz (s) och herr Hammarberg (s) vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär att motionen överlämnas till yrkesskadeförsäkringskommittén för beaktande vid kommitténs fortsatta arbete.

Motionen innehåller yrkanden om översyn av bestämmelserna i lagen om yrkesskadeförsäkring (YFL) och i lagen om allmän försäkring (AFL) i syfte att slopa regeln i YFL om reducering av yrkesskadelivränta då den skadade uppnår 67 års ålder och att omvandla sådan livränta till pensionsgrundande inkomst vid beräkning av tilläggspension enligt AFL.

Gällande rätt*Yrkesskadebegreppet*

Lagen om yrkesskadeförsäkring (YFL) omfattar i princip arbetstagare i allmän eller enskild tjänst, som drabbas av yrkesskada. Med sådan skada förstås skada till följd av olycksfall i arbetet och skada som orsakats av arbetet och framkallats genom inverkan av ämne eller strålände energi. Regeringen har vidare tillagts befogenhet att föreskriva att med yrkesskada skall förstås skada som annorledes än genom olycksfall orsakats av arbetet och framkallats genom inverkan av ensidiga, ovanliga eller ovanligt ansträngande rörelser, av fortgående, upprepat eller ovanligt tryck, av skakningar eller vibrationer från maskiner eller verktyg eller av buller eller smitta.

Kungörelsen den 29 oktober 1954 (nr 644) innehåller en närmare uppräknings av vilka skador som – under förutsättning av orsakssamband med arbetet – hänförs till den senare gruppen av yrkesskador. Uppräkningen upptar bl. a. vissa sjukdomar framkallade genom smitta.

Den i motionen 203 åsyftade s. k. sjukhussjukan, orsakad av resistent stafylokocker, ingår inte i den nämnda uppräknings.

Samordning av yrkesskadelivräntor och pensionsförmåner

Yrkesskador som efter upphörande av därav föranledd sjukdom leder till invaliditet kan medföra rätt till ersättning såväl enligt YFL som enligt AFL, i förra fallet i form av livränta och i senare fallet i form av förtidspension. Livräntan, som utgår när nedsättningen av arbetsförmågan är minst 10 procent, beräknas på grundval av ett s. k. ersättningsunderlag som i sin tur beräknas på den skadades årliga arbetsförtjänst. Vid fastställande av ersättningsunderlaget medräknas årlig arbetsförtjänst, i vad den understiger två gånger basbeloppet vid ingången av skadeåret, till hela sitt belopp, i vad den överstiger två men inte tre gånger basbeloppet, till tre fjärdedelar och, i vad den överstiger tre gånger samma belopp, till hälften av årlig arbetsförtjänst. Belopp över fem gånger basbeloppet medräknas inte i ersättningsunderlaget. Vid förlust av arbetsförmågan utgör livräntan för år räknat t. o. m. månaden närmast före den under vilken den skadade fyller 67 år, elva tolfedelar av ersättningsunderlaget, vid nedsättning av arbetsförmågan med minst 30 procent, en mot graden av nedsättningen svarande del av ersättningsunderlaget minskad med en tolfedel av detta samt, vid nedsättning av arbetsförmågan med mindre än 30 procent den del av två tredjedelar av ersättningsunderlaget som svarar mot graden av nedsättningen. Fr. o. m. 67 års ålder minskas livräntan med en fjärdedel av tidigare utgående belopp.

Förtidspension enligt AFL kan utgå både från folkpensioneringen och från tilläggspensioneringen om arbetsförmågan är nedsatt med minst hälften. Är arbetsförmågan nedsatt i sådan grad att intet eller endast en ringa del därav återstår utgår hel förtidspension, är arbetsförmågan nedsatt i mindre grad men likväl med avsevärt mer än hälften utgår två tredjedelar av hel förtidspension och i övriga fall hälften av hel förtidspension.

Hel förtidspension från folkpensioneringen motsvarar beloppsmässigt folkpensionen i form av ålderspension. Som tilläggförmåner kan utgå barn-tillägg, hustrutillägg, kommunalt bostadstillägg och pensionstillskott. Förtidspensionen från tilläggspensioneringen är beroende av den invalidiserades inkomstförhållanden före pensionsfallet. För rätt till sådan förtidspension krävs att den försäkrade kan tillgodoräkna sig pensionspoäng för tid före det år då pensionsfallet inträffat. Storleken av hel förtidspension motsvarar i princip den ålderspension som den försäkrade skulle bli berättigad till fr. o. m. den månad då han uppnår 67 års ålder. Förtidspensionen beräknas antingen på grundval av antagandepoäng eller enligt samma metod som gäller i fråga om ålderspension på grundval av föreliggande faktiska pensionspoäng. För den som uppbär förtidspension från tilläggspensioneringen utbyts denna mot ålderspension när vederbörande fyller 67 år.

Samordning mellan livräntor från YFL och pensioner från AFL sker enligt regler i den senare lagen. Samordningen innebär att den pensionsberättigades livränta minskar hans tilläggspension och folkpension i nu nämnd ordning med tillhoppa tre fjärdedelar av livräntans belopp. Den pensionsberättigade

är dock alltid garanterad minst en fjärdedel av förtidspensionen och tre fjärdedelar av ålderspensionen. När den livränteberättigade uppnår 67 års ålder reduceras livräntan så att den därefter utgår med tre fjärdedelar av tidigare utgående belopp.

Vissa andra livräntor, bl. a. livräntor på grund av tidigare gällande lagar om försäkring för olycksfall i arbete och försäkring för vissa yrkessjukdomar, jämfställs i samordningshänseende med livräntor från yrkesskadeförsäkringen.

Livränta utgör inte sådan inkomst som grundar rätt till ålderspension från tilläggspensioneringen.

Pågående utredningsarbete

Genom beslut den 30 april 1971 bemyndigades chefen för socialdepartementet att tillkalla särskilda sakkunniga för att företa en översyn av yrkesskadeförsäkringen m. m. I direktiven för utredningsarbetet, som omfattar en fullständig genomgång av hela lagstiftningen om yrkesskadeförsäkring, har bl. a. närmare berörts problemen med samordningen mellan reglerna i YFL och AFL. Departementschefen har i detta sammanhang uttalat att den allmänna försäkringens förmåner i framtiden – i motsats till vad nu gäller – bör vara de grundläggande även i yrkesskadefallen och att speciella yrkesskadeförmåner bör utgå där det är särskilt motiverat. Beträffande frågor om ålderspension för de yrkesskadade bör enligt direktiven som en riktpunkt uppställas att en yrkesskadad efter uppnådd pensionsålder skall vara tillförsäkrad samma åldersförmåner som han skulle ha fått om han inte blivit skadad. Kommittén samråder med pensionsålderskommittén när det gäller frågor inom den allmänna pensioneringen, såsom förutsättningarna för rätt till pension och standardökning av utgående förmåner. Yrkesskadekommitténs arbete beräknas kunna slutföras innevarande år.

Utskottet

I motionerna har aktualiserats frågor i anslutning till yrkesskadebegreppet och till yrkesskadads ålderspensionsförmåner.

Skada som en anställd åsamkas till följd av olycksfall i arbetet eller som eljest orsakats av arbetet och framkallats genom inverkan av ämne eller strålende energi betecknas som yrkesskada och grundar rätt till olika former av ersättning från yrkesskadeförsäkringen. Regeringen får dessutom föreskriva att vissa andra skador som orsakats av arbetet skall betecknas som yrkesskada. Vad som avses med sådan skada har närmare preciserats i en särskild kungörelse (SFS 1954:644) som bl. a. upptar skador som drabbat sjukhuspersonal m. fl. genom vissa slag av smitta. Skada på grund av smitta genom resistent stafylokocker har inte tagits med i denna kungörelse.

Motionärerna i motionen 203 anser att stafylokockinfektioner som drabbar sjukhuspersonal bör grunda rätt till ersättning från yrkesskadeförsäkringen

och begär därför att skada genom sådana infektioner skall rubriceras som yrkesskada.

Den i motionen aktualiserade frågan är föremål för utredning inom yrkesskadeförsäkringskommittén, vars arbete väntas bli avslutat under innevarande år. Enligt vad utskottet erfarit är det kommitténs avsikt att föreslå att skada genom smitta av resistent stafylokocker skall hänföras till yrkesskada. Utskottet anser vid sådant förhållande någon riksdagens åtgärd i frågan inte påkallad och avstyrker därför bifall till motionen 203.

Vid bestående invaliditet kan ersättning från YFL utgå i form av livsvarig livränta. Denna är till sin storlek beroende på graden av invaliditeten och den skadades inkomstförhållanden vid skedefallet. Samtidigt kan vid fysisk eller psykisk defekt av sådan art att arbetsförmågan blir varaktigt nedsatt folkpensions- och tilläggspensionsförmåner utgå före pensionsåldersinträdet i form av förtidspension och därefter i form av ålderspension. Folkpension i form av förtidspension är till sin storlek endast beroende av graden av nedsättningen i arbetsförmågan, medan storleken av förtidspension från tilläggspensioneringen även beror på inkomstförhållandena vid pensionsfallet. Förtidspension från folkpensioneringen och tilläggspensioneringen utbyts mot ålderspension när vederbörande pensionär fyller 67 år.

Samordningen mellan livränta och pension sker enligt bestämmelser i AFL. Dessa innebär att pensionsförmånerna i princip reduceras med tre fjärdedelar av livräntebeloppet. En fjärdedel av förtidspensionsförmånerna och tre fjärdedelar av ålderspensionsförmånerna är dock alltid förbehållna den skadade. Dessa delar av pensionerna påverkas sålunda ej av reduceringsreglerna. I samband med att ålderspension börjar utgå minskar livräntan med en fjärdedel av tidigare utgående belopp. Till yrkesskadad ålderspensionär utgår sålunda minst tre fjärdedelar av såväl ålderspensions- som livränteförmånerna.

I samordningshänseende likställs med livränta från YFL motsvarande förmåner på grund av tidigare gällande lagar om försäkring för olycksfall i arbete och försäkring för vissa yrkessjukdomar ävensom vissa andra livräntor som utbetalas av riksförsäkringsverket.

Motionärerna i motionen 761 anser att bestämmelserna i YFL bör ändras så att yrkesskadelivränta kan utgå oreducerad även efter det den skadade uppnår 67 år. De anser också att yrkesskadelivränta och med sådan livränta jämställd förmån bör grunda rätt till tilläggspension enligt AFL. Motionärerna finner det lämpligt att yrkesskadeförsäkringskommittén tar upp dessa frågor till närmare behandling och begär därför att motionen skall överlämnas till kommittén för beaktande.

De i motionen aktualiserade frågorna har samband med det arbete som bedrivs inom yrkesskadeförsäkringskommittén. Såsom inledningsvis nämnts har i direktiven för kommitténs arbete i frågor om ålderspension för de yrkesskadade som riktpunkt uppställts att en yrkesskadad efter uppnådd pensionsålder bör tillförsäkras samma förmåner som han skulle varit

berättigad till om han inte blivit skadad. Utskottet anser sig med hänsyn härtill kunna förorda att motionen överlämnas till kommittén.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen avslår motionen 1975:203,
2. att riksdagen hos regeringen begär att motionen 1975:761 överlämnas till yrkesskadeförsäkringskommittén.

Stockholm den 11 mars 1975

På socialförsäkringsutskottets vägnar

TORSTEN FREDRIKSSON

Närvarande: herrar Fredriksson (s)*, Carlsson i Vikmanshyttan (c), Ringaby (m), Karlsson i Ronneby (s), Magnusson i Nennesholm (c), fru Håvik (s)*, herrar Hylander (fp), Marcusson (s), fröken Pehrsson (c), herrar Lindström (s), Fridolfsson (m), Nilsson i Kristianstad (s), Andersson i Nybro (c), Olsson i Stockholm (vpk) och Nilsson i Norrköping (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

